

Paul Tarnow Andreas Hojer

**Disputatio De Discrimine Peccati Venialis Et Mortalis : In qua primum vera
nostrarum Ecclesiarum sententia de hoc capite doctrinae Christianae breviter
exponitur: Deinde, quae eidem opponuntur a Sacramentariis & Pontificiis,
modeste expenduntur & examinantur**

Rostochii: Saxo, 1614

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn737674164>

Druck Freier Zugang

Vort.: G. Hojenis

P. Tarnovius.

R. U. theol. 1614.

DISPUTATIO
DE
DISCRIMINE
PECCATI VE-
NIALIS ET MOR-
TALIS.

In qua primum vera nostrarum Ecclesiarum sententia de hoc
capite doctrinae Christianae breviter exponitur: Deinde, quae
eidem opponuntur a Sacramentariis & Pontificiis, modeste
expeduntur & examinantur.

Ad cuius Theses
AUXILIANTE DEO TRIUNO
SUB PRÆSIDIO

Reverendi, atq; Clarissimi Viri.

DN. PAULI TARNOVII S.S.

Theologiae D. & in alma Rostochienſi Acade-
mia Professoris primarij,

Publicè respondebit

M. ANDREAS HOJERUS, Uſdo-
mo-Pomeranus.

In Auditorio majori 23. Martij.

ROSTOCHIL

Per MAURITIUM SAXONEM. P. R.

ILLUSTRISSIMO ET POTENTISSIMO PRINCIPI,
ac Domino,

DN. PHILIPPO II.
DUCI STETIN, POMERANIÆ, CASSU-
biorum & Vandalorum, Principi Rugiæ, Comiti Gutzcoviæ:
Domino Leoburgensium & Butoviensium,
Domino meo Clementissimo,

Quæ duæ res me abs tua Celsitudine abstertere atq; repellere potuerunt,
PHILIPPE Princeps Potentissime, patriæq; pater clementissime, et
ambæ ad T. C. appellandam, animum impulerunt meum: Celsitudinis
inquam, tuæ suspicienda authoritas: & Theologie divina dignitas.
Litteratissimæ T. C. exteris etiâ cōmemorata authoritas, facit ut partim humilimā
subjectionē publicā testificatiōe significē, quam omni jure debeo, sive pro acerrima sin-
ceræ religionis defensione, sive pro felici dilectissimæ patriæ statu, in aureā constantiq;
pace firmato: partim ut C. T. humilimē obtester ut Clementiæ suæ auræ studiorū me-
orū cursum secundet, atq; ita impellat, ut in optato portu tardē quiescat jã annos
non paucos in Academijs continuatus. Sed & Theologie, è cujus sinu hæc est natadif-
putatio, incōparabilis dignitas. Quid enim literatissimo Principe digniq;, quid Chri-
stianissimo heroi prius antiquis vè potest esse, quam illa eruditionis partē, quæ hominē
ἰσχυρὸν reddit, colere, atq; à fanaticis hæresibus vindicta defendere? sed ut tua
quasi solius gloria est Theologorū scholas as dūe legere, & colere; ita communis est o-
mnium Pomeranorum Principum in religionis veritate singularis constantia. Perre-
pit felici augmento infelix hereticorum cancer non tantum oras alio sole calentes,
sed & fere patriæ confines. at, optime Deus, quas quantasq; tibi solvamus gratias
pro patria terrâ, cui laudatissimos, quæ heroica virtute, quæ admirabili doctrinâ
Principes, τῶν λαῶν ποιεῖς, ac fidelissimos dedisti, ut ovile tuum à lupis tartarinis
ἐκλεῖσθαι oberatumq; veritatis januâ persisteret. Sed accipe, Princeps Illustrissime,
quam T. C. humilimē offero disputationem, exiguam, satiq; abjectam, si pagellas nu-
meremus; magnam autem si argumenti excellentiam animūq; in litteratos T. C.
Clementem submisit pensiculem. Deus Opt. Max. Illustris. C. T. diu vegetam atque
incolumem conservet: gubernationem vero tuam sapientiæ & justitiæ presidis o-
mnibus firmet, sartamq; atq; tectâ tueatur, ut & orbi patriæ, & litterarū bonis
literarūq; diu sit benè & feliciter. Ex Academia Illust. Megapol. A. 1614. 14. Mar.

T. C. Illustris.
Subiectiss.

M. Andreas Hojerus, Usdomo-Pomeran.

Discrimen peccati venialis & mortalis in renatis, quod traditur in nostris Ecclesijs, ut subinde repetatur, explicetur, & à corruptelis vindicetur, valde necessarium est ejus enim explicatione theoretica non rectè instituta, nec tradi nec recipi potest doctrina ad ædificationem utilis & necessaria. (*vide D. Chemnitium in appendice libri à D. Urbano Rhegio editi, de formulis cautè & circa scandalum loquendi, de præcipuis doctrinæ Christianæ locis, M. 3. a.*) praxis vero ejusdem, præsertim in tentatione, adeò difficilis est, ut qui illud rectè exercere novit, non parum in theologia profecisse judicetur. (*ibidem, M. 5. a. Confer. Lutheri dicta T. 4. lat. Ienens. pag. 39. a. item, pag. 160. b. A. C. 1570. & T. 2. comment. in Genesin. editorum Noribergæ A. C. 1550. cap. 17. pag. 88. b.*) Idem etiam acriter oppugnatur, partim à Sacramentarijs, qui id Papisticum esse clamant, & ex Ecclesia eliminandum scribunt. (*vide colloquium Mompelgard. pag. 382. edit. Witeberg. A. C. 1605. pag. 465. edit. Tubing. A. C. 1587. & Bezam parte 2. respons. ad colloq. Mompelgard. pag. 73.*) partim à Pontificijs, qui confessionem de hoc articulo nostram nequaquam suæ traditioni & opinioni de eodem consentaneam agnoscunt. (*vide Bellarm. T. 4. controversia 2. generali, lib. 1. de statu peccati, cap. 8.*) Visum est igitur his de causis, inquirendæ stabilitæq; veritatis gratia ad collationem sententiarum piam & placidam pauca de eo proponere: in quibus I. ex scriptura scrutabimur & docebimus, *An sit discrimen inter peccata renatorum, quæ dicuntur venialia & mortalia, & quale illud sit, secundum eandem.* II. Argumenta Bezæ & Bellarmini eidem opposita paucis examinabimus.

DE PRIMO.

1. Discrimen esse inter peccata venialia & mortalia (*quæ vulgò usitatis magis, quàm commodis vocibus ita appellantur; alij malunt regnantia & non regnantia dicere: vide Herb. compend. p. 257. edit. Lips. 1581.*) probari potest scripturæ test. quorum alia conjunctim agunt de utroq; alia seorsim de alterutro.

2. Prioris ordinis sunt hæc: Ps. 19. v. 13. 14. Ioh. 3. v. 36. Rom. 8. v. 5. *ibid. v. 13. 1. Tim. 1. v. 19. 1. Ioh. 3. v. 6. 7. 8. & c. 5. v. 12.*

3. Posterioris alia de venialibus tractant, qualia sunt: Psal. 32. v. 1.

Act. 24. v. 16. Rom. 6. 12. & 14. cap. 7. 23. c. 8. 1. Gal. 5. v. 18. & v. 24. 1. Ioh. 1. 8.
6. 3. v. 21. alia de mortalibus. Ezech. 18. v. 24. Matth. 7. 23. Rom. 1. 32. c. 6. 15.
1. Cor. 6. v. 9. & seqq. Gal. 5. v. 19. & seqq. Eph. 5. v. 5. 6. Col. 3. v. 5. & 6.

4. Quodnam verò & quale illud discrimen sit, adumbrant variae peccatorum appellationes cū heb. ut sunt, *Schegioth, Nistharoth*, itē: *Reschal, Aschim, Mered, Peshangh, Zedim, & Zadon*, & similes: tum græcæ, ἀμαρτία, ἡ ἁμαρτία, ἡ ἁμαρτία, αἰσιβεία, ἀπὸ θεοῦ, ἀδίκημα, ὁρμησίν & aliæ: clarius idipsum exponunt descriptiones peccati venialis & mortalis, quæ sunt apud Dn. Philippum in locis comm. & in Examine, atq; apud alios: dilucidissimè omnium & certissimè scripturæ testimonia, quæ describunt carnis reliquiarum malitiam, aut spiritus contra eas luctantis pugnam, & deniq; vel gratiam vincenti, vel iram succumbenti denunciant.

5. De Concupiscentia prava tanquam fonte omnium peccatorum originali, & scaturientibus inde motibus actualibus locus insignis est Iacobi 1. v. 14. 15. ex quo veteres, in primis August. lib. 12. de Trinit. c. 4. ut apparet ex Lomb. lib. 2. dist. 24. c. 5. aliquot gradus peccati semper tentantis & aliquando vincentis constituerunt. Nos Chemnitij ductū secuti quinque constituimus: 1. τὸ πρῶτον 2. τὸ δευτέρω 3. τὸ ἐξέλκειν 4. τὸ συνελαιβεῖν 5. τὸ τίλειν. (Bellarm. lib. 5. de statu peccati. cap. 7. numerat quatuor gradus hoc ordine: 1. est Concupiscentia appetendi prona ad malum. 2. Suggestio, quæ est prima apprehensio rei delectabilis, quæ abstrahit & illicit animam. 3. Delectatio subsequens cum imperfecto consensu: unde peccatum veniale. 4. Consensus perfectus, & perfectio peccati mortalis.)

6. Quando igitur renati cupiditatibus repugnant, vel in suggestionem vel in delectationem, vel in consensu, nec regnare eas permittunt, ut ipsis obediant, nec præbent membra arma peccato, Rom. 6. 13. nec carnis desideria perficiunt Gal. 5. v. 16. peccatum est veniale, sive condonatum: nulla enim est condemnatio ijs, qui sunt in Christo Iesu, qui non secundum carnem ambulant, sed secundum spiritum, Rom. 8. v. 1. quando verò indulgent pravis affectibus & tentationi consentientes peccatum concipiunt, vel edunt, tunc consummatum illud generat, mortem Iacobi 1. v. 15. & ejus authores jure hereditatis cælestis, quamdiu tales, he, per peccatum aversos nec per pœnitentiam ad Deum, conversos, excludit. 1. Cor. 6. 10. Gal. 5. 21.

7. Ex dictis liquere putamus, duplex discrimen peccati venialis & mor-

& mortalis in renatis constitui posse juxta scripturam: unum inter-
nū ex ipsa natura & conditione peccatorū, quæ in alijs est regnās, in a-
lijs nō regnās: alterū externū ex accidēte sive consequēti utriusq; , un-
de etiā nomina illa vulgaria sunt imposita. Veniale enim dicitur, quod
licet in renato maneat, veniē tamē promissionē habet propter Christū,
ex gratuita Dei misericordia, Pf. 32. v. 1. Rom. 8. v. 1. cum ex sua natu-
ra secundum legem consideratum sit morte dignum, Deut. 27. v. 26.
Gal. 3. v. 10. mortale autem, quod mortis & damnationis æternæ rea-
tum & comminationem incurrit. Gal. 5. v. 19. neq; ejus executionē,
nisi per veram penitentiam, effugit, Ezech. 18. v. 21. 22.

8. Ex abundanti addimus consensum trium Theologorum, inter
Calvinianos præstantissimorum. nam *Petrus Martyr* in L. C. loco de
lib. arb. §. 26. non obscurē nostram sententiam comprobat his verbis:
Peccatorum alia sunt remissibilia, alia irremissibilia, ut peccatum in Spiritum S.
Remissibilem alia ita condonantur, ut ab eis discedamus, alia verò etiam remit-
tuntur, licet in isdem propter ignorantiam & infirmitatem, dum hæc vita durat,
maneamus. *VVolfgangus Musculus* in L. C. p. 32. edit. Basil. A. C. 1564. in
fol. ait: *Qui à principijs fidei ac Spiritus boni ad perfidiam degenerant, omnem*
suam vitam, quæ veniæ particeps erat, mortalem constituunt, quales illi sunt, qui
cum Galatis Spiritu quidem incipiunt, tandem verò carne desinunt. illi condemna-
tionis sunt obnoxij, & eorum peccata non amplius venialia, sed mortalia, nisi resipi-
scant & ad gratiam sanguinis Christi, unde prolapsi sunt, revertantur: si tamen
ita prolapsi sunt, ut resipiscentiæ ac redeundi ad gratiam locus esse possit. Scio hîc
à nonnullis aliter sentiri: verū quid mihi videatur, absq; illorum in uria, libere di-
co. *Zacharias Ursinus* deniq; in Volum. tractationū Theolog. p. 209. e-
ditarum Neustadij, A. C. 1587. ita scribit: *Eadem distinctio peccati (in-*
regnans & non regnans) solet etiam sic exponi, ut dicatur aliud mortale, aliud
veniale. Hæ appellationes ferri possunt, si mortale intelligatur peccatum regnans,
quod consolationem & dona Spiritus Sancti excutit, & mergit peccantem in pœnas
æternas, nisi in hac vita corrigatur: Veniale autem intelligatur non regnans, h. e.
cui repugnant credentes, & cujus non propter levitatem peccati, sed propter satis-
factionem Filij Dei fide sibi applicatam ex misericordia & promissione divina obti-
nent veniam, & veniæ fiduciam, nec perditatur ipsorum salus, etsi ante finem vi-
tæ non possint hoc peccati genus effugere. Hæc propter Theodori Bezae de
nostris in Germania Ecclesijs ab ipso in hoc, ut & in alijs fidei articu-
lis dissidentibus, censuram rigidiorē & planē intolerabilem, visum

fuit addere: ex quibus patere arbitramur, nihil fere hic doceri, quod non comprobatum sit à præcipuis Calvinī asseclis, inter quos quin hi commemorati, etiam. iudicio, adversarij nostri, Theodori Bezæ, sint habendi, ex poëmatibus ejusdem satis evidenter constat, ubi, præter. alias laudes singulis peculiares, illos omnes summos Theologos & suo merito celeberrimos nominat.

DE SECUNDO.

1. Expositæ hætenus nostrarum Ecclesiarum confessioni de discrimine peccati mortalis & venialis quid opponant dissentientes Sacramentarij & Pontificij, ex duobus eorum præcipuis doctoribus, Theodoro Beza, & Roberto Bellarmino paucis indicabimus, & quid de eorundem argumentis, quibus nostram sententiam impugnant, statuendum putemus, explicabimus.

2. Theodorus igitur Beza, inter Sacramentarios post Calvinum præcipuus, non contentus in ipso colloquio nostræ doctrinæ (quā Papisticam distinctionem nominat) reprehensione, in resp. part. 2. p. 69. eandem tribus congressibus ex professo oppugnat, sumtis ad singulas pugnas Iacobi Andræ verbis. *Primi congressus* & pugnæ argumentum sunt hæc verba ex colloquio Mompelgardenfi, (p. 465. edit. Tubing. p. 382. edit. Witteb.) *Venialia sunt* (inquit Iacobus Andr.) *infirmi-
tatis humanæ labes, quæ credentibus & electis non imputantur, secundum illud: Septies in die
cadiť iustus & septies resurgit, quibus Spiritus S. non amittitur. Mortalia verò
sunt scelera contra legem Dei, secundum illud Pauli, Si secundum carnem vixeritis,
moriemini.*

3. In his nihil verè & propriè dictum agnoscit Beza, nisi discrimen inter delicta & scelera: cætera falsò & impropriè pœnè singula, vult esse enunciata: in ijsq; tria reprehendit. *Unum* est, quod inter venialia peccata retulit Iacobus Andræ infirmitatis humanæ labem: de qua ita cenfet: *Quenam est obsecro infirmitatis humanæ labes, nisi omniū peccatorum fons & origo? in ijs quidem qui sunt regenerati: nam de istis unis hic quæritur, in quibus corruptio dominans mutata est in infirmitatem, ægrè nec sine magno certamine reliquis illius repugnantem.* R. 1. negamus in illis quicquam falsò aut impropriè dictum. quod enim infirmitatis humanæ labem appellavit, quam Beza videtur maluisse lapsum dici (ut colligitur ex oppositione delictorum & scelerum) id, citra ἀκυρολογίαν, optima ratione statuimus.

statuimus esse factum: siquidem ita sobolem & riuulum denotare, voluit, ut simul ad matrem & fontem respiceret: & seipsum satis explicat in subjuncto testimonio, quod ex vulgari expositione agit de lapsibus quotidianis sanctorum creberrimis; quanquam alij de arumnis eorundem id malint accipere. R. 2. Crimen falsitatis & improprie locutionis retorqueri in Bezam posse optimo jure arbitramur, si quo rigore contra nostros, eodem in ipsum quis uti vellet, neq; enim verè neq; propriè dici videtur, quod *corruptio dominans mutata sit in infirmitatē, ægrè nec sine magno certamine reliquijs illius repugnantem*. aliud namque est, (nimirum spiritus primitiæ,) quod repugnat corruptionis praviæ reliquijs, quàm ipsa infirmitas sive corruptio, cui regnum ablatum est per regenerationē: id quod luctæ inter carnem & Spiritum usitata appellatio ostendit, & docet ratio; quæ inter duos ad minimum pugnam, constituit, cum illa infirmitas, in quam mutata est corruptio dominans, tantum sit alter hostium, non uterq;.

4. Alterum, quod carpit, est de consequente *Venialium*, quæ ait Jacobus Andreæ, *non imputari credentibus*. Contra quæ ita insurgit Theodor. Beza: *Si referrur istud ad Deum ista condonantem, consequetur aut mortalia istis opposita non condonari; quod si verum, ecquid servabitur? aut hac differentia falsò & ineptè venialia peccata à mortalibus discerni. Sin verò D. Andreas istud ad naturam ipsam venialium peccatorum retulerit, quasi quædam non sint æterna morte digna, age transeat apertè in Sophistarum castra, & eorum peccatorum orus, pro quo mori Christum non oportuerit, in se recipiat, si volet*. R. prior argumentatio fallit dicto 'secundum quid tanquam simpliciter. Nos quomodo venialia habentibus non imputari, mortalia omnibus, qui eis laborāt, non condonari, sed imputari statuamus, vel ex testimonijs adversariorum, suprà thesi octava membri primi, patet. Unde absurdum istius *μορμολύκειον* profligatur, quod ex nostra sententia emergere putat. nā & verum est, quod nos credimus, omnibus in mortalia peccata prolapsis, quatenus & quamdiu talibus, ea imputari, & ipsdem pœnitentiam agentibus condonari, eosq; si non relabantur, salvari. Posterior, falso præsupposito laborat, quasi venialiū causam statuamus in ipsorum natura: quod ipse Beza agnoscit à Jacobo Andrea non factum, qui eadē pagina contrariū agnoscat, de quo dubitat an ipsius responso commonefactus id fecerit. qua sanè conjectura non opus erat, cum ex nostrarum Ecclesiarum Doctoribus nemo ita crasse erret.

5. Ulti-

5- *Ultimum, quod carpit est de conſequentē mortalium: quæ mortem æternam aſſerre dixerat Iacobus Andreas, idq; confirmat ex Apoſtolo, Si ſecundū carnem vixeritis, moriemini. Quæ ita oppugnantur: D. Iacobus iſtud Pauli Rom. 2. v. 13. ad iſta ſola, quæ vocat mortalia peccata venialibus oppoſita reſtringens, quomodo ruruſus non cenſebitur utraq; ſecundū ſui naturam, illa videlicet ut condonatione, iſta demum vero ut æterna morte digna æſtimare: vel venalia quidem credere condonari, mortalia verò non itē? Paulum autem ſine ulla peccatorū diſtinctione verbis illis omnes, in quibus peccatum regnat, comprehendiffe, ego quidē extra controverſiam pono. Reſp. conſequentiam argumentationis negamus, cujus membrum priuſ fallit præſuppoſito falſo, quaſi nos venialia, quæ vocantur, ſtatuamus eſſe ex natura ſua talia, qui ea eſſe & vocari ita ex gratia divina, promiſſionibus declarata, aſſerimus: poſteriuſ fallit dicto ſecundū quid tanquam ſimpliciter. quomodo nos credamus renatis venialia habentibus gratiam divinam nihilominuſ interruptam manere, in mortalia a. incidentibus, quatenuſ & quamdiu taleſ ſunt, eandem non obſtere aſſeramuſ, & præced. theſi & ante explicatum eſt. De Pauli teſtimonio quod aſſertur, id noſ non oppugnat, qui eo omneſ, in quibus peccatum regnat, comprehenſoſ eſſe, ab Apoſtolo firmiter credimuſ, & veniale peccatum, quia cum nō regnante idem eſſe ſtatuimuſ; ideo ab eodem non denotatum eſſe cōcludimuſ: adverſarij verò cauſam tantum abeſt, ut hoc ſtabiliat, ut etiam planē evertat. Si enim omneſ comprehendit illo dicto Apoſtoluſ, in quibus peccatum regnat, & inter hoſ ſæpē deprehendantur renati & electi, quod exēplo Davidiſ & aliorū probatur, neceſſe eſt, eoſdem quoq; quatenuſ & quamdiu taleſ, mortis æternæ reatum incurrere: quod Beza cum multis ſuorum complicum negat, aſſerunt triumviri iſti, de quibus theſi ultīma in primo membro.*

6 *Secundicongreſſuſ & pugnæ argumentum ſunt verba ejuſdem Jacobi Andree ex Colloquio Mompelg. (p. 466. & ſeq. edir. Tubing. p. 382. edir. witeb.) Infirmiſ, inquit, diſtingvendæ ſunt à flagitiis maniſeſtiſ. Item, quæ ibidem ſequuntur, in quibus declarat, quænam ſint illa maniſeſta flagitia; Ea nimirum, ut inquit D. Andreas, quæ vocat Pauluſ opera carniſ, quæ ſunt fornicatio, immunditia &c. quæ qui agunt, regnuſ Dei non conſequentur.*

7- *Priora eſſe vera concedit: ſed ad diſcrimen peccati venialiſ & mortaliſ, quod in noſtriſ Eccleſiſ docetur, eſſe inepta & inutilia, idq;*
ita

ita probare conatur: *Quum illa* (infirmities sive peccata vulgò venialia dicta) & *ista* (mortalia sive flagitia manifesta) mortem æternam mereantur (ut etiam ex legalibus sacrificijs pro peccatis etiam levissimis apparet, & Christi pro ijs precatione, qui per ignorantiam ipsum crucifigendum iuverant) & utraq; respicientibus condonentur: quid ineptius afferri potuit afferendæ isti inter peccata mortalia & venialia distinctioni? Resp. 1. Consequentia negatur, quæ infirma, imò nulla est, quod ad prius membrum attinet, (de posteriori antea dictum est, thesi quarta) quia laborat fallacia consequētis: Venialia & mortalia peccata natura mortem æt. merentur. E. hac ratione non differunt: inde autem non sequitur, eadem non differre alia ratione, quæ dependet ex gratia venialibus promissa, mortalibus nequaquam. R. 2. Probatio utraq; aliena est: una agit de eo, quod cōsequitur peccatum ex natura sua, lege divina declarata, nimirum mors, quam à credentibus in Christum Salvatorem nostrum translata maculatio sacrificiorum denotabat: cum quæstio sit de gratia per Evāgelium renatis bonam militiam militantibus & fidem atque bonam conscientiam retinentibus promissa. Altera ignorantix juris & affectatæ exempla affert, cum nostri in descriptione peccatorum venialium facti & non affectatam tantummodo admittant. vide L. C. Philipp. p. 487. & seq.

8. Posteriora idem ἀποσδιόρωα esse vult, idq; ostendere his verbis nititur: Sed quorsum ista rursus ad illud peccatorum discrimen? Annon enim Apostolus inter hæc peccata, lites, æmulationes, similitates, quæ sæpissimè incautis etiam obrepunt, illo catalogo comprehendit? immò quid non admisit sceleris, cui dominatur ira? & unde etiam omnia levissima peccata, nisi à carne, in ijs. quidē totis, qui regenerati nō sunt, dominante, in regeneratis verò nondum perdomita? Et quū illis carnis operibus Paulus, neq; hoc in loco neq; alibi uspiam opponat ullas infirmitates, quæ iste venialia peccata vocat, sed opera Spiritus: quid est verbū Dei ad sensum animi sui derorquere, si hoc non est facere, quod iste facit? R. negam⁹ iterū consequētiam. Probatio prima textum apostoli ultra ejus mentem extendit, non enim ibi agitur de ira, æmulationibus, similitatibus & litibus, quæ renatis sapissimè incautis obrepunt, & quibus spiritu repugnant. manet igitur inter utraq; discriminē, cum quod ad regnum sive eruptionē, & quod ad primos motus eorumq; suppressionem, tum quod ad gratiam his, & quod ad iram illis denunciātam. Secunda fallit ignorantione elenchi. non de origine, unde utraq; sint, sed partim de regno &

non regno eorum, partim de consequente est quaestio: quæ in utrisq; sunt diversa, licet fons sit idem. Tertia & falsa est & laborat fallacia consequentis. quod enim Paulus neq; hoc loco neq; alibi uspiam opponere dicitur operibus carnis ullas infirmitates, sed opera Spiritus, id veritati minimè consentaneum apparet inspicienti hoc loco Gal. 5. v. 16. & v. 24. Adde Rom. 9. v. 13. Et licet istarum infirmitatum & desideriorum carnis, cum quibus luctandū est renatis, nulla apud apostolum loco allegato exstaret mentio, sed operum Spiritus, inde non sequeretur, propterea hoc discrimen esse sublatum: cum scopus apostoli operum Spiritus, quibus renati studere debent, mentionem disertio-rem contra opposita carnis opera exigat, quàm infirmitatum, cum quibus tanquam hostibus pugnant, ut ijs domitis edere actiones spi-ritus queant.

9. Tertij & quidē acerrimi conflictus materia sunt hæc D. Jacobi Andreæ verba (ex colloq. Mompelg. p. 466. edit. Tubing. p. 382. edit. VViteb.) Alterum est genus peccatorum, quæ etiam electi deponere non possunt, donec moriantur: sed contra illa usq; ad extremum vitæ Spiritum pugnant: adeoq; non ex proposito, sed contra voluntatem suam peccant: ut quum quispiam præ alio pronus ad iram contra voluntatem suam irascitur: de quibus peccatis Paulus, Si, quod nolo, illud facio, non idem ego operor illud, sed quod in me habitat peccatum: & Nulla est condemnatio ijs, qui sunt in Christo Iesu: & Beati quorum tecta sunt peccata.

10. De his ita censet Beza: Hæc illa sunt igitur D. Andreæ venialia peccata, tribus differentijs notata, nempe, quæ non possint ante mortem ab electis etiam deponi: contra quæ pugnant electi: quæ deniq; contra voluntatem admittuntur: quæ notæ si veræ sunt, & divisionis leges servavit D. Andreas, quibus caretur, ne divisionis membra inter se coincidant, utpote quæ sunt opposita, consequetur, mortalia definiri, quæ ab electis etiam in vita hac deponi possunt: contra quæ non amplius pugnant electi. & quæ, quæ cum admittuntur, voluntate admittuntur. Non hoc E. nec illud Resp. Propositionem quo sensu admittamus, partim ex dictis liquet, partim constabit apertius ex dicendis: assumptionem negamus.

12. Assumptionis primum membrum pluribus verbis probat, quæ citra detrimentum sententiæ contracta, (quod etiam in sequentibus fiet) hanc summam habent: Mortalia peccata si statuuntur posse deponi, necesse est, statuere ipsum fontem, originale malum (quod est mortale) cum suis rivulis, quæ sunt peccata actualia, cum levissima tum gravissima, posse ab electis prorsus
exi. au-

exhaustiri & deponi. At non hoc: quod de priori ostendunt dubitationes de Deo sanctissimorum, Psal. 116. v. 11. Moſis & Aaronis, Num. 20. v. 10. Precatio Chriſtiani-
rum, Ne nos inducas intetationem: deniq; Pauli querimonia, Rom. 7. v. 24. de po-
ſteriori lapſus Davidis licet regeneratiſſimi, & contrariæ ſententiæ aſſinitas cum
delirio Anabaptiſtarum perfectionem ſomniantium. E. nec illud. R. 1. Propoſiti-
onis conſequentia negatur, quæ præſupponit falſum tanquam noſtrū,
& confundit diſtincta. non enim ſtatuiamus, actuales motus primos ve-
niales proſus & in totum poſſe deponi & omitti: ſed tantum domi-
nium eorum poſſe renatos vitare per luctam ſpiritus. Deinde in ori-
ginali malo ejuſq; fructibus primis, actualibus peccatis levioribus, cō-
funditur id, quod merentur natura ſua, cum eo, quod promittitur ſtre-
nuē luctantibus, ex divina gratia. R. 2. Aſſumptio ad eum modum, quē
explicuimus, intellectione negatur. R. 3. Proſyllogiſmus primus maximā
partem alienus eſt, etſi n. David ex infirmitate quadam videatur la-
pſus, (quod ex ſimili loco ps. 31. v. 23. colligi poteſt,) idem tamen de
Moſis & Aaronis incredulitate dici nequit. Secundus itidē ἀπεσδιόvu-
σθαι, ſi non in totum, ſaltem ex parte. neq; n. ſolæ reliquiæ carnis nos
intrinsicus tentant, ſed etiam alia extrinſecus: & non tam illarum,
tentationem, quam noſtri dejectionem & victoriam deprecamur. (Vi-
de Tertull. de Orat. cap. 8. Cyprianum de Orat. Domin. § 19. Auguſt. T. 2. epiſt. 121. c.
11. ad Probam.) Tertius falſum præſupponit, ut reſponſ. 1. ad propoſiti-
onem dictum eſt. Quantus ἐτερεζήτυς vitio laborat, in quæſtione de
originali concupiſcentia, ejuſq; actibus primis leviffimis, afferens ex-
emplum de ſecundis, iſq; graviffimis: quos ſi deponi ſive vitari non
poſſe, ut originale malum, ejuſq; primos motus leviffimos, exiſtimat
adverſarius, omnes renatos eorundem actu reos, ut David erat, dice-
re neceſſe habebit: quod eſt falſiſſimum. Quintus negatur. Anabapti-
ſtæ perfectionem noſtram in nobis citra ullius peccati contaminatio-
nem conſtituunt, qui ſomniant, ſe eō perveniſſe, ut ſint ἀκαμάρτοι,
quemadmodum loquitur Beza: nos verō in gratuita Dei miſericordia
condonantis internam carnis immunditiem, ejuſq; motus, quibus re-
ſiſtimus ſpiritu.

12. Secundum aſſumptionis membrum ita confirmat: Si caro in electis
pugnat contra Spiritum, etiam hic contra illam pugnabit: & proinde nulla opera
carnis ſive peccata in iſdem erunt citra luctam ſpiritus. At prius E. & poſterius.
Propoſitionis connexionem probat, partim ex eo quod Apoſtoli ſententia eſt reciproca,

tam de lucta spiritus perpetua, quam de carnis agens, Gal. 5. v. 16. partim ex axi-
omate verissimo, Non regnare peccatum in regeneratis, sed tantum esse de ejus tyran-
nide diminutum, quantum in hominis mente & affectibus illi eripuit gratia victrix
in electis necessario futura: id quod vult Sare Abramiq; impatientia, Gen. 16. v. 2.
3. 4. Rebecca dolo, ibid. v. 27. v. 11. 12. Mosis Aaronisq; incredulitate, Num. 20. v.
10. Davidis adulterio, 2 Sam. 11. v. 4. probari: in quibus licet caro victrix fuerit,
non tamen sine pugna Spiritus. Resp. 1. Propositionis connexio nititur
petitione principij, sumens pro concesso, quod est controversum, lu-
ctantes illos duos hostes perpetuo esse pariter vigiles & strenuos: cu-
jus contrarium probat experientia in multis renatorum. R. 2. Prosyl-
log. propositionis uterq; agit de jure seu de officio renatorum, quod
oportebat Christianos facere, ex præscripto apostoli Rom. 6. 12. h. e. de
renatis, quatenus fidei initium conservant, & reliquijs carnis viriliter
repugnant: at quæstio est de facto plerorumq; excutientium gratiam
per lapsus contra conscientiam. R. 3. Episylogismus exemplorum,
partim alienus, partim falsus est, priora duo scopum non attingunt,
quia neutrum factum contra conscientiam fuit, sed in altero quicquid
inest delicti, id ex ignorantia quadam & tenebris fidei veræ admix-
tis profectum est: alterum verò totum à plerisq; tanquam legitimum
& justum defenditur, quod si tamen aliquid in eo peccatum fuit, illud
totum ab infirmitate profectum creditur. posteriora duo tantisper
falsa statuimus, donec probetur ab adversario, illa Mosis, Aaronis, &
Davidis peccata in extremo actu, de quo agimus, cū lucta Spiritus for-
titer resistentis tentationi carnis, esse perpetrata: quod nos negamus.

13. Tertium assumptionis membrum tripliciter probat: Primo, Si mor-
talia sunt, quæ voluntarie admittuntur, venialia, quæ non voluntarie; tunc ira,
quam venialium in numero habent, nunquam erit scientis & volentis: scortatio,
quam in mortalibus numerant, nunquam ignorantis & non volentis. At non hoc:
quod exemplo Davidis scienter & volenter irascentis, 1. Sam. 25. v. 13. & Lorthi
ignoranter præterq; propositum scortantis, Gen. 19. v. 33. & 35 probat. E. nec il-
lud. R. 1. Propositionis connexio iterum infirma est propter præsup-
positum falsum, quasi nos statuamus iram & scortationem pro exem-
plis venialium & mortalium peccatorum perpetuis, quomodocunq;
se habeant: quod non facimus. illam enim in classem venialium ad-
mittimus, si sit motus animi excandescens citra deliberationem &
constans lædendi alterius propositum, cui repugnetur spiritu: hanc

vero

verò in mortaliū, si fiat à sciente & volente, R. 2. Assumptio negatur: cujus probationes sunt alienæ. ira enim Davidis fuit commotio ex certa animi inductione, ad se ulciscendum & lædendum Nabalem suscepta: scortatio autem Lothi fuit hominis mente per curas vinumque turbati, ideoq; scientia & conscientia pænè tum privati: quod ipse Beza non negaverit.

14. Deinde id ipsum assumptionis suæ membrum stabilit hoc modo: *Si verum est discrimen, falsum est axioma, quo dicitur, Neminem invitum peccare. At non hoc E. nec illud.* R. 1. Propositionis consequentiam statuimus infirmam, quæ facit transitum ex una scientia in aliam: quod nō licet. Philosophiæ enim illud axioma, de peccatis actualibus consummatis, transfertur ad originale ejusq; motus involuntarios censendos: de quibus ipsa ex suis principiis & conclusionibus judicare nequit. R. 2. Assumptionis falsitas ex dictis constat: & rectè ea retorquetur in adversarium ejusq; assecclas, qui electos nunquam voluntariè peccare ajunt: cujus contrarium hîc asseritur, dum neminem peccare invitum asserit Beza, unde sequitur è contrario, omnem peccantem peccare volentem. Quod a. opponunt, electos nunquam peccare tota voluntate: id vel unico Davidis exemplo refelli statuiamus.

15. *Postremò illud assumptionis suæ membrum tertium confirmat. ita: Si alia peccata sint prorsus voluntaria, alia omninò involuntaria, periisse necesse est in illis Spiritum, in his carnem, duo actionum in regeneratis principia. At nō hoc: teste ejulatione apostoli Rom. 7. v. 23. E. nec illud.* Resp. 1. Propositio falsum præsupponit, quasi denominatio & judicium petatur ab essentia principiorum in nobis agentium: cum illa & hoc fiat ab operatione alterius prævalentis: ipsum principium bonum nihilominus potest manere in renatis salvum, præsertim statim accedente pœnitentia, etiam si aliquando superetur. Resp. 2. Assumptio est distingvenda. de ijs, qui fortiter luctantur, tantummodo vera est, ut ostendit exemplum apostoli: non de impiè succumbentibus, qui gratiam accepisse possunt in vacuum, (quod ostendit apostoli admonitio, 2 Cor. 6. v. 1) & tâquam suis lota ad volutabrum cœni redire, postquam contaminationes mundi semel effugerunt, 2. Pet. 2. v. 20. & seqq.

16. Hæc ad ea, quæ nostrarum Ecclesiarum confessioni de discrimine peccati venialis & mortalis in renatis opposuit Beza, reposuisse hoc loco sufficiat: ex quibus simul constare confidimus, quid sentien-

dum sit de clausula Bezae, quam huic suae dissertationi subjunxit his verbis: *Quae quum ita se habeant, iudicet. ex istis Germania, quales isti sint conscientiae medici, tum in morborum causis, tum in illorum remedijs cognoscendis, & ita, ut oportuit, applicandis.* Sanè, si Bezae iudicio hic standum cadendumve esset, Ecclesiae, quae dicuntur Lutheranae, in universa Germania tam bonos & peritos animae habent medicos, quam idonei sunt ad corporis morbos sanandos; qui neq; causas eorum scrutari, neq; pharmaca apta & salutaria noverunt ab inutilibus & noxijs dignoscere, multò minus aegrotantibus praescribere. quo posito, ecquid spei de salute Germanorum plerorumq; possit esse reliquum, cuius non ignaro rationis, qua utitur Deus in nobis vocandis, justificandis & salvandis, iudicare facillimum est.

17. Deniq; quanti esse debeat apud nos iudicium ejusdem, de hac distinctione peccati, similiter ex dictis non obscurum speramus. Illud igitur protulisse satis erit: quod faciemus Bezae verbis, quae sunt ejusmodi: *Et hactenus quidem haec dicta sunt, de hac à Scholasticis exorta peccatorum distinctione: de qua, si quis roget, quid semel mihi videatur: dico bona cum illorum, doctissimorum alioqui Theologorum, pace, à quibus appellationes istae retenta sunt, quantumvis emollitae, mihi tamen videri hanc distinctionem potius ex Ecclesia penitus eliminandam, tum ut impropiam, quocumq; modo explicetur, tum ut periculosissimam.* Voces enim istas ostendit latini sermonis usus non posse proprie aliò, quam ad ipsam peccatorum naturam referri. nulla sunt autem peccata sua natura venialia, ne levissima quidem praeter alijs, ut apparet etiam manifestè ex Matth. 5. v. 21. Stipendium enim peccati sine ulla exceptione mors est. Si autem ad Dei iudicium istud referatur, venialia sunt omnia peccata per Christi sanguinem abluta in electis, sic videlicet peccantibus, ut dono quoq; respicientia per eandem beneficentiam semper donentur ante mortem, quoniam mutari vel falli Dei propositum non potest: unico peccato excepto, quod propterea peccatum ad mortem vocatur, quia nunquam remittitur, ideoq; in electos non cadit. Haec ille: quae sigillatim excutere non necessarium putamus. Duo obiter tantummodo indicabimus: unum est, de causis eliminandae ex Ecclesia hujus distinctionis, quarum prior non sat gravis. non enim ex latini sermonis usu vulgari, sed ex sensu & intellectu theologorū terminis suis utentium istas appellationes esse censendas æquum statuimus: re autem intellecta in verborum usu faciles ut simus, communis omnium intelligentium, & rectè judicantium sententia est. Posterior quomodo consentiat cū

ijs,

ijs, quæ ex Martyre, Musculo, & Ursino suprà allegavimus (ut nihil dicamus de scriptura, quam isti nobiscum in allegatis sequuntur) conferenti patebit. Alterum est, quod Beza asserit, venialia esse omnia peccata in electis, excepto unico, quod tamen in eos non cadit: (in quo postremo ei minimè repugnamus.) si tamen censoria quisquam virgula in ejus dicta uti veller, non minus probabiliter & verè ostendere posset, hoc ipsum cum prioribus malè coherere, quàm Beza ex latini sermonis usu de peccatorum non regnantium appellatione vulgari & à multis seculis recepta judicare voluit. qui enim dicit, omnia peccata esse electis venialia, excepto unico: is hoc ipsum quod excipit, in eos cadere (quamvis falsò) statuit, nisi enim ita statueret, excipere de eo, quod impossibile est, & nunquam contingit, nequaquam posset. Sed ejusmodi ἀνυπολόγηται, quæ etiam in optimis & accuratissimis scriptoribus occurrunt, facile ignoscunt, quotquot communis omnium, quantumvis præstantis. hominum, imperfectionis non sunt ignari: iidem verò æquitatem, quam præstant alijs, optimo ab iisdem reposcunt jure, in censendis sive vocibus sive loquendi formulis incommodioribus & durioribus, quas in meliorum defectu necessitas genuit, usus emollivit, enutrivit, & confirmavit.

18. Restat nunc, ut videamus, quæ pontificiorum antesignanus *Bellarminus* discrimini peccati venialis & mortalis, prout in nostris ecclesijs traditur, opposuit. Ea exstant T. 4. Controvers. secunda generalis, lib. 1. de statu peccati, c. 8. suntq; in universum tria: (quartum enim, de omnibus peccatis naturâ suâ mortalibus, quod ibidem tangit, sed, quia communè est nobis cum Calvinianis, aliò differt; nos quoq; in alium locum rejiciemus.) Primò enim reprehendit, quod docemus, venialia peccata ex gratia propter Christum renatis sive credentibus non imputari. Deinde, quod asserimus, ea esse peccata venialia, quæ cum fide consistunt. Deniq; quod talia statuimus, quæ sunt involuntaria, nimirum in renatis, de quibus solis est questio.

19. Primum membrum confessionis nostræ ait *Bellarminus*, apertè repugnare scripturis & patribus. Priorem partem assertionis suæ probare conatur hoc argumento: Si peccata venialia essent tecta, sive non imputarentur credentibus, scriptura agens de ijs, non diceret, oportere eorum confessionem fieri, remissionem à Deo peti, reatum eorum subiri, deniq; ipsa lavari. At scriptura hoc facit: & quidem in ijs locis, quæ, ex consensu Lutheranorum, de veniali-

venialibus peccatis agunt: quod probat ex 1. Ioh. 1. v. 8. & 9. (ubi confessionis necessitas) Matth. 6. 12. psal. 32. v. 6. (ubi petitio remissionis peccatorum) ps. 99. v. 8. (qui agit de reatu & vindicatione) Ioh. 13. v. 10. (in quo lotionis peccatorum fit mēctio.) E. peccata venialia non sunt tecta, condonata vel imputata, sed ligunt ac reum faciunt, quamvis facili condonantur ac remittuntur. Resp. 1. Propositionis consequentia negatur, quæ partim laborat fallacia oppositorum, ponendo tanquam pugnantia seq; mutuò destruentia, quæ sunt divinitus coordinata, partim petit principium, sumendo in penultimo membro (de quo ad assumptionem plura) tanquam verum aut concessum, quod est falsum aut controversum. Confiteri enim peccata sua tum venialia tum mortalia, petere eorum remissionem, applicare sibi verà fiducia Christi merita, atq; ita lavari, adeo non pugnant cum ipsa condonatione, ut hanc, nisi per illa media adultis, (de quibus adversarius agit) Deus largiri & ab iisdem accipi nolit. R. 2. Assumptionis probatio partim falsa, vel certè ambigua est, si statuit Matth. 6. v. 12. de peccatis venialibus agi tantum; partim fallit ignorance elenchi. quod enim ps. 99. v. 8. putat agi de reatu & pœnis peccatorum venialium, quas subierint servi illi tres Dei, Moses, Aaron & Samuel; id consentaneum textui non arbitramur, in quo, de mortalibus & atrocibus totius populi criminibus, agitur loco adducto, quæ cum Deus visitavit, in ira sua misericordiæ memorem se declaravit, ut Habac. 3. v. 2. loquitur. Quod si tamen de ipsa sanctorum castigatione paterna locū accipere placeat, vocabulum *Nokem*, quod propriè vindictam irati sonat, modificatè accipi poterit, referendo ad iudicium mundi, qui Deum existimat iratum esse ijs, quos ex paterno amore castigat.

20. *Posteriorem partem suæ assertionis probat Bellarminus testimonio Augustini extractatu § 6. in Johannem: ubi dicit, eum qui in Baptismo totus est ablutus, quia inter homines vivit, humanis rebus afficitur, & pedes ex terra, quam calcat, maculat; nihilominus quotidiana lotione filij Dei interpellantis opus habere, ad ejusq; opem, humili confessione peccatorum præcunte, per preces implorandam teneri.* R. Est eadem fallacia oppositorum: ista se mutuò non destruunt: neq; nos oppugnant, qui non affirmamus, ita esse tecta & condonata renatorum credentium peccata venialia, ut ea agnoscere, confiteri, de ijs dolere, eorumq; remissionem fide petere non sit necesse: quod aut ignorat Bell. & falsum nobis tribuit; aut novit,

&

& contra figmentum suum sciens, non contra nostram assertionem, disputat.

21. Secundum membrum nostræ confessionis, quo dicitur, ea peccata esse venialia, sive non imputari, quæ cum fide consistunt, falsitatis arguere nititur tali argumentatione: Si ea peccata sunt venialia, quæ cum fide consistunt, nullum erit mortale, præter infidelitatem: ac proinde sacrilegia, homicidia, adulteria, furta, rapinae &c. non erunt peccata mortalia. At hoc est contra manifestam Christi & apostolorum doctrinam, & contra ipsorum Lutheranorum sententiam. E. & illud. R. Propositionis connexionem negamus esse firmam: quæ nititur falsa hypothese (ut apparebit ex primo prosyll.) quod sola infidelitas sit opposita fidei: cum eidem in se & quod ad essentiam considerata, respectu notitiæ repugnet ignorantia κατ' ἀποφασιν, quæ nihil de vero Deo scit, & τὴν ἀληθεύσαν, quæ tantum falsa sibi de ipso persuadet: respectu assensus ἀπειθήσας, dubitationes de Deo: respectu fiduciæ, defectus filialis παρρησίας, eiq; tanquam in extremo opposita diffidentia, desperatio: respectu horum omnium, δουλεύσας & cum hac conjunctæ blasphemiae. Eidem verò fidei quoad operationes, h.e. opera & ἐνεργείας sanctas, quibus vitam & veritatem suam ad extra tanquam indubitatis signis prodit, opponuntur omnia vitia & flagitia: quæ si non regnantia sunt, fides contra ea per Spiritus S. gratiam luctando vincit, & illæsa nitens promissione gratiæ & remissionis manet: sin regnantia, fidei authorem, qui non delectatur in templo polluto habitare, profligant, & applicationem promissionum gratiæ, quæ non sunt factæ malitiosè peccantibus, perdunt, atq; ita fidem extinguunt, 1 Joh. 3. v. 3. & 21.

22. Bellarminus propositionis connexionem probat tribus argumentis. Eorum primum est tale: Sola opposita unà consistere in eodem subjecto nequeunt. At nullum peccatum est fidei oppositum, præter infidelitatem, E. nullum est præter infidelitatem, quod cum fide consistere nequit. R. 1. Propositio disting. Opposita enim in gradibus excellentibus non consistunt, sed in remissis. R. 2. Assumptio negatur: ratio constat ex dictis ad propositionem principalis syllogismi.

23. Secundum argumentum, quo probat connexionem propositionis in principali Syllogismo: Si alia peccata, præter infidelitatem, excludunt fidem, sanè aut Pontificiorum aut Lutheranorū excludunt. At nec illam, nec hanc. E. planè non excludunt. Priorem partem confirmat ita: Quia multi inter Pō-

C

rificios

tificios sunt peccatores publici, homicidæ, fornicarij, fures, ebriofi, qui tamen fidem habent, h. e. assensum adhibent ijs omnibus, quæ statuit Ecclesia ex verbo Dei, scripto aut tradito, credenda. Posteriores partem probat similiter: Plurimi sunt cum inter Lutheranos, qui fiduciam se habere dicunt, & tamen vitam turpissimam ducunt, erroresq; gravissimos de Christo, Ecclesia, sacramentis, peccatis, justificatione, ceterisq; rebus ad doctrinam fidei pertinentibus fovent, tum inter Calvinianos, Anabaptistas, Trinitarios, & alios, qui habent errores gravissimos, & nihilominus certo credunt, sibi Deum propter Christum esse propitium. quod si fiducia illa stare potest cum erroribus gravissimis, quidni etiam cum sceleribus? R. Assumptio negatur. nam etiam alia peccata atrociora, præter infidelitatem, excutiunt veram fidem Lutheranorū: quod ante ostensum est: nec prosyllogismus contrarium probat, qui totus alienus est, afferens exemplum cum solius assensus, in quo solo non consistit fides nostra; tum inanis persuasionis & falsæ fidei in quæstione de vera fide, dum eos producit, qui flagitiosè vivunt, aut hæreses fundamenta evertentes fovent, & nihilominus de vera fide glorientur: quod falsissimè fieri testis est apostolus Paulus, 1. Tim. 1. v. 19. Tit. 3. v. 10. 1. Cor. 6. v. 9. Gal. 5. v. 19. 20. 21. & Iacobus cap. 2. v. 14. 17. & 20.

24. D. Philippi argumentum pro nostra sententia firmissimum hoc loco producit Bellarminus, idq; eludere conatur: quod quàm feliciter ei succedat, operæ precium videtur, ut expendamus. Argumentatio pro nostra confessione est talis: Duo contraria impossibile est simul consistere in eodem subjecto. Propositum peccandi, & fides sunt duo contraria: ut ostendunt utriusq; proprietates. qui enim habet propositum peccandi, fugit & contemnit Deum: fides autem accedit ad Deum per Christum Pontificem. E. impossibile est hæc duo simul consistere. Bellarminus hunc Syllogismum eludere volens distinguit assumptionis probationem in parte priori, hoc modo: quod nimirum, qui habet propositum peccandi, si apprehendat Deum, ut iustum iudicem, quod faciunt Catholici, sine dubio eum fugiat: sin' verò eundem, ut adeo misericordem apprehendat, (quod Lutheranos facere ait) qui peccata in nobis verè inherencia & viventia nolit punire, sed tegere, & pro ijs Christi iustitiam ac merita nobis imputare, negat eum ad Deum non accedere: & hanc negationem suam confirmat à pari: qui n. persuadere sibi potuit, peccata in se verè manentia sibi à Deo non imputari, is eadem facilitate credere poterit, propositum peccandi sibi à Deo non imputari, dummodo Christi merita sua faciat per fidem. Prius competit Lutheranis. E. & posterius. Propositionis connexionem probat testimonio Calvinii & Lutheri. Calvinus in antidoto Can. 28. §. 6. Concil. Trid. scripsit, etiam in magnis

lapisbus remanere fidem veram & vitam: Lutherus verò in lib. de capt. Babyl. c. de Bapt. asserit, non posse hominem damnari, quantiscunq; peccatis, si ster vel redeat fides: Unde concludit, utrumq; contra Philippum statuere, non esse impossibile propositum peccandi cum fide conjungere. R. 1. Negamus, quod asserit de Lutheranis, quasi apprehendant Deum ita misericordem, ut nolit vivere in nobis peccata punire. Talis enim apprehensio fit citra verbum: & proinde non est vera fides, neq; veris Lutheranis cōpetit. R. 2. Propositionem in probatione consequentiæ negamus, in quo sumuntur paria, quæ sunt disparia. prius concipi potest ex scriptura, 1. Joh. 1. v. 8. & seqq. posterius nequit, quod est contra eandem, Rom. 8. v. 13. R. 3. de Calvino, dissentiente in hac quæstione à nobis, non laboramus: Lutheri dictum Jesuitæ tum favere concedemus, ubi hypotheticam, & categoricam propositionem unam & eandem esse evicerit.

25: *Tertium argumentum, quo probat propositionis in principali Syllog. connexionem, est tale: Si peccata vel omnia vel saltem graviora cum fide consistere non possent: sequeretur, omnem contaminatum scelere aliquo fieri hæreticum: quia fidem justificantem amitteret, quæ sola est vera fides, & quæ amissa, hæretici dicimur. At non hoc: quia repugnat toti antiquitati & sensui communi. E. nec illud. Priorem partem probationis in assumptione confirmat à discrimine, quod ingens in Ecclesia semper fuit inter hæreticos & Catholicos malos: illi discedunt ab ecclesia, hi in ea perditè vivunt: illi doctrinā, hi disciplinam violant: illi Zizanijs, hi paleis: illi lupis rapacibus, hi morbidis ovibus comparantur. Posteriorē partem declarat & probat ab absurdo contrarij: Quia inauditum est in Ecclesia, ob solam fornicationem aut adulterium, aut simile peccatum esse amissam fidem, & factum esse quenquam infidelem & hæreticum, teste August. in lib. quæst. questione 11. in Matth. & lib. 4. de Baptismo contra Donatistas cap. 18. R. Propositionis consequentia negatur, quæ innititur falsæ hypothesi, ut apparet ex probatione, quasi omnis, qui amittit fidē, fiat hæreticus: cum ille tantum sit talis, qui fidem Christianam professus errorem, cum fundamento religionis veræ pugnantem amplectitur & obstinate defendit: ut constat ex definitione hæretici. idem comprobatur nomē hæretici, quod non est à nuda privatione, sed à prava dispositione & actu sequente. (Assumptionis in principali Syllogismo confirmationem, citra necessitatem ab adversario institutam, prætermittimus.)*

26: *Ultimum membrum confessionis nostræ, quo dicitur, illa sola peccata cum fide consistere, quæ sunt involuntaria, falsitatis coarguit*

duobus argumentis: Unum est ejusmodi: Omnia peccata cum voluntaria tum involuntaria, præter solam infidelitatem & hæresin, cum fide consistunt. E. non sola involuntaria. Antecedentis veritatem ex ante dictis constare ait. R. Antecedens ejusque probatio negatur: de quibus antè.

27. Alterum argumentum est: Quod non est peccatum, non potest dici veniale. Involuntaria non sunt peccata, teste August. lib. 1. lib. de vera Relig. c. 14. E. non sunt venialia: quod tamen à Lutheranis asseritur. R. 1. Assumptio negatur, cujus falsitatem ostendit definitio peccati apud Johannem 1. epist. 3. v. 4. & originalis mali contagium ejusque fructus nonnulli, qui sunt in renatis perpetrantibus malum, quod nolunt, Rom. 7. v. 19. R. 2. Pro syllogismus assumptionis ex Augustino distinctione opus habet, inter naturam integram & corruptam: & inter peccatum primum & inde ortum. de prioribus loquitur August. quod negat invalisse naturam incorruptam, ut febris aut alius morbus sanum corpus, contra voluntatem: quod largimur: sed ita est testimonium alienum: quia hîc de peccato inde orto & hærente in natura corrupta disputatur: ubi axioma illud, Nihil est peccatum, nisi idem sit voluntarium, secundum judicium divinum examinatum, non omnino verum est, licet in civili judicio idem locum habeat, ut Dn. Philippus monet.

28. Instat Bellarminus contra Philippi assertionem: Augustinus loquitur de eo judicio, ad quod etiam angelorum malorum peccata pertinent. Ad judicium civile sive hominum non pertinent peccata angelorum. E. de eo non loquitur Augustinus. R. Propositio laborat fallacia εἰς τοὺς ἄλλους. Augustinus loquitur de peccato primo, Dn. Philippus de orto: de quo aliud est divinum, aliud humanum judicium. Alia quæ afferri poterant ex Augustino modò limitante, modò ampliante suum illud axioma, consultò prætermittimus: (legi: ea possunt lib. 1. retract. cap. 13. & lib. 3. contra Julianum cap. 5. lib. 5. contra eundem cap. 3.) & hic finem facimus, Deum Opt. Max. rogantes, ut depositum cœlestis suæ doctrinæ in nostris Ecclesijs purum & incorruptum servet, & nos in veritate semel agnita clementer confirmet.

Amen.

ΣΦΑΛΜΑ.

A. 2. a. v. 30. lege, utriusque, v. 31. alterutris. A. 2. b. v. 6. Peschah. ibid. v. 16. lege, c. 3. ibid. v. antepenult. b. e. B. 4. b. v. 4. mentio. ibid. v. eodem, vel non imputata.

lapisbus remanere fidem veram & vivam: Lutherus
 de Bapt. asserit, non posse hominem damnari, quantis
 fides: Unde concludit, utrumq; contra Philippum sta-
 positum peccandi cum fide conjungere. R. 1. Nega-
 theranis, quasi apprehendant Deum ita mise-
 tia in nobis peccata punire. Talis enim app-
 & proinde non est vera fides, neq; veris Luth-
 positionem in probatione consequentia nega-
 paria, quæ sunt disparia. prius concipi potest
 & seqq. posterius nequit, quod est contra
 R. 3. de Calvino, dissentiente in hac quæstione
 Lutheri dictum Jesuitæ tum favere conceden-
 & categoricam propositionem unam & eandem
 25. Tertium argumentum, quo probat pr-
 Syllog. connexionem, est tale: Si peccata vel om-
 fide consistere non possent: sequeretur, omnem contamin-
 reticum: quia fidem justificantem amitteret, quæ sola
 heretici dicuntur. At non hoc: quia repugnat toti antiqui-
 nec illud. Priorem partem probationis in assum-
 no, quod ingens in Ecclesia semper fuit inter hereticos
 cedunt ab ecclesia, hi in ea perditæ vivunt: illi doctrinam
 Zizanijs, hi paleis: illi lupis rapacibus, hi morbidis ovi-
 riorem partem declarat & probat ab absurdo
 est in Ecclesia, ob solam fornicationem aut adulterium,
 missam fidem, & factum esse quenquam infidelem &
 lib. quæst. questione 11. in Matth. & lib. 4. de Baptismo
 R. Propositionis consequentia negatur, quæ in
 ut apparet ex probatione, quasi omnis, qui ami-
 cum ille tantum sit talis, qui fidem Christiana
 cum fundamento religionis veræ pugnantem a-
 tè defendit: ut constet ex definitione heretici. i.
 heretici, quod non est à nuda privatione, sed à p-
 ctu sequente. (Assumptionis in principali Syllogismo consi-
 tem ab adversario institutam, prætermittimus.)
 26. Ultimum membrum confessionis nostræ
 peccata cum fide consistere, quæ sunt involuntaria

pt. Babyl. c.
 et vel redeat
 possibile pro-
 erit de Lu-
 nolit vivē-
 a verbum:
 R. 2. Pro-
 sumuntur
 Joh. 1. v. 8.
 m. 8. v. 13.
 boramus:
 hereticam
 rit.
 principali
 aviora cum
 uo fieri: æ-
 quæ amissæ,
 muni. E.
 à discrimi-
 os: illi dis-
 violant: illi
 . Poste-
 manditum
 um esse a-
 August. in
 as cap. 18.
 pothesi,
 ereticus:
 rrorem
 obstina-
 at nomē
 ne & a-
 necessita-
 illa sola
 oarguit
 duo-

